

CHERNIVTSI
LAW SCHOOL

ТРЕНІНГОВИЙ ЦЕНТР
ПРОКУРОРІВ УКРАЇНИ

Наукові читання пам'яті Ганса Гросса

Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції

(м. Чернівці, 9 грудня 2021 року)

Чернівці
Мехнодрук

2021

УДК 343.9(082)

НЗ4

Редакційна колегія:

Вдовічен Віталій Анатолійович, доктор юридичних наук, доцент, декан юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Жаровська Галина Петрівна, докторка юридичних наук, доцентка, завідувачка кафедри кримінального права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Балук Ігор Григорович, директор Чернівецького науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України;

Орлеан Андрій Михайлович, доктор юридичних наук, заступник директора Тренінгового центру прокурорів України;

Ботнару Стела, докторка юридичних наук, доцентка, заступниця декана юридичного факультету Молдовського державного університету (Республіка Молдова);

Кунчев Йонко, доктор юридичних наук, професор Варненського вільного університету імені Чорноризця Храбра (Республіка Болгарія).

Наукові читання пам'яті Ганса Гросса: збірник тез
НЗ4 міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернівці, 09 грудня 2021 р.). Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Чернівці : Технодрук, 2021. 280 с.
ISBN 978-617-8034-25-2

Матеріали викладено в авторській редакції. Відповідальність за їхню якість, достовірність, а також відсутність у них відомостей, що становлять державну таємницю та інформацію для службового користування, несуть автори.

УДК 343.9(082)

ISBN 978-617-8034-25-2

© Чернівецький національний університет імені
Юрія Федьковича, 2021
© ПБКФ «Технодрук», 2021

ЗМІСТ

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО	7
СЕКЦІЯ 1. КРИМІНАЛІСТИКА: ВІЗІЇ ГАНСА ГРОССА	12
<i>Christian Bachhiesl.</i> Forensic Epistemology According to Hans Gross	12
<i>Александренко О.В.</i> Наукова спадщина Ганса Гросса: значення для розвитку криміналістики та професійної майстерності слідчих	20
<i>Біленчук П.Д., Лихова С.Я., Малій М.І.</i> Ганс Гросс - засновник та інноватор світової криміналістики	24
<i>Біленчук П.Д., Лихова С.Я., Малій М.І.</i> Перший у світі музей криміналістики імені Ганса Гросса	28
<i>Боднарчук О.М., Шевчук А.В.</i> Гіпноз і кримінальні правопорушення: наукові погляди Ганса Гросса	33
<i>Нежурбіда С.І., Скулиш Є.Д.</i> Ганс Гросс: нові факти з життя вченого у Чернівцях	39
<i>Соколова А.Д.</i> «Непідкупні мовчазні свідки» та «упереджений погляд на справу» у працях Ганса Гросса. Актуальність та прикладне значення в умовах сучасності	45
<i>Шевчук А.В., Боднарчук О.М.</i> Зв'язок кримінального права і криміналістики: наукові погляди Ганса Гросса	51
<i>Шевчук В.М.</i> Наукова спадщина Ганса Гросса та її вплив на розвиток сучасної криміналістики і кримінальної психології	54
<i>Шепітько В.Ю.</i> Роль професора Ганса Гросса у формуванні наукової парадигми криміналістики в Україні	59
<i>Шепітько М.В.</i> Реалізація поглядів Ганса Гросса: виклики сьогодення та погляд у майбутнє	64
<i>Юсупов В.В.</i> Особистість видатного криміналіста Ганса Гросса: сучасний погляд	67
СЕКЦІЯ 2. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛІСТИКИ	72
<i>Гаркуша А.М., Каланча І.Г.</i> Виявлення та фіксація доказів, що мають електронну форму під час кримінального провадження: організаційні аспекти	72

<i>Дударець Р.М.</i> До визначення деяких елементів криміналістичної характеристики створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань.....	76
<i>Козутич І.І.</i> Застосування цифрових технологій – новий напрям криміналістики	79
<i>Конюшин Ю.І.</i> «Комунікація» і «спілкування»: дотичність до криміналістичної діяльності та співвідношення понять.....	85
<i>Кунчев Й. К.</i> Предмет криміналістики в контексті концепції Г.Гросса	90
<i>Кшевецький В.С.</i> Віктимологічна характеристика жертв шахрайства .	101
СЕКЦІЯ 3. СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ	105
<i>Гриндей Л.М.</i> Окремі питання провадження судово-медичних експертиз	105
<i>Дудкевич С.Е.</i> Застосування автоматизованих балістичних ідентифікаційних систем «Balscan» у експертній практиці	109
<i>Кожсакарь І.Ю.</i> Трасологічні дослідження слідів вушних раковин	113
<i>Мартиненко О.П.</i> Експертна оцінка техніки та технологій у класичну та сучасну епохи	116
<i>Москаленко Р.В.</i> Дослідження короткоклінкової холодної зброї та конструктивно схожих з нею виробів: проблеми сьогодення	119
<i>Недашківська О. А.</i> Експертна етика в професіограмі судового експерта	123
<i>Панов М.К.</i> Судово-психіатрична експертиза: поняття та недоліки правового регулювання	127
<i>Пиріг І.В.</i> Окремі питання призначення експертиз при розслідуванні кримінальних правопорушень	132
<i>Рогатинська Н.З.</i> Висновок експерта як джерело доказів у кримінальному провадженні	135
<i>Стратій О.В., Ткач А.О.</i> Підроблення підпису за допомогою технічних прийомів: сучасні способи та проблеми.....	139
<i>Юрчишин В.М., Савченко В.А.</i> Залучення прокурором експерта	

Відповідно до кримінального процесуального законодавства ФРН 143

Юрчишин Ю.В. Реалізація процесуальним керівником висновків
судово-бухгалтерських експертиз та інших доказів під час досудового
розслідування корупційних правопорушень 148

СЕКЦІЯ 4. КРИМІНАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА 155

Гырла Л.Г. Психологический портрет личности жертвы суицидальной
преступности 155

Меленко О.В. Значення пізнавальних процесів у професійній діяльності
правника 160

Мельник О.В., Попович М.В. Допит неповнолітнього потерпілого чи
психотерапія втрат? 166

Продан Т.В. Кримінальна субкультура неповнолітніх 170

Чорней С.В. Психологічна ознака обмеженої осудності 174

СЕКЦІЯ 5. СИНЕРГІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА, КРИМІНОЛОГІЇ ТА КРИМІНАЛІСТИКИ 178

Nina Kaiser. The Hans Gross Centre for Interdisciplinary Criminal Sciences
(ZIK) – Building Bridges Between Criminal (Procedure) Law, Criminology
And Criminalistics 178

Балобанова Д.О. Просторовий компонент динаміки кримінального права
..... 182

Гусар Л.В., Поцілуйко В.М. Поняття та ознаки серійних вбивств 187

Дякур М.Д. Національне антикорупційне бюро України як спеціально
уповноважений суб'єкт протидії корупції 190

Жаровська Г.П. Синергія діяльності суб'єктів кримінальної юстиції VS
синергізм злочинності 194

Матюшкова Т.П., Акімов М.О. Синергетичний підхід у практичній
діяльності та наукових дослідженнях Ганса Гросса 201

Попович О.В. Проблема типу кримінально-правового регулювання 206

Серенко Н.С. Глобальна кіберзагроза 211

<i>Стратій О.В., Пазюк М.В.</i> Віктимологічна характеристика жертв дорожньо-транспортних пригод.....	216
<i>Тертишник В.М.</i> Колізії доказового права.....	220
<i>Тома М.Г.</i> Віктимологічний портрет жінки-жертви домашнього насильства.....	224
<i>Торончук І.Ж., Грекул-Ковалик Т.А.</i> Деякі аспекти розвитку кримінально-правової науки в Чернівецькому університеті в 1918–1940 рр.....	229
<i>Швидка А.С.</i> Окремі питання криміналізації декларування недостовірної інформації.....	233
<i>Ющик О.І.</i> Винуватість обвинуваченого, як обставина, що підлягає доказуванню при призначенні покарання.....	238
Трибуна Молодого Науковця	243
<i>Білас С.В.</i> Кримінологічна характеристика особи злочинця.....	243
<i>Бутюк Н.І.</i> Захист прав тварин у міжнародній кримінально-правовій площині.....	247
<i>Вудвуд К.С.</i> Ефективність боротьби з мафіозними угрупованнями	251
<i>Єрмей В.Р.</i> Історичний аспект формування поняття торгівлі людьми	255
<i>Малофій К.А.</i> Синергія кримінального права, кримінології та криміналістики	258
<i>Роскрут К.В.</i> Віктимологічна характеристика кримінальних правопорушень, вчинених стосовно неповнолітніх.....	261
<i>Стефанчук О.І.</i> Судова експертиза: історія, сучасний стан та актуальні питання.....	265
<i>Торська Х.І.</i> Мотив у кримінально-психологічному механізмі злочину	270
<i>Щербакова Я.М.</i> Зарубіжний досвід правового регулювання біометричної ідентифікації особи	274

Торончук І.Ж.,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри Європейського права та порівняльного правознавства

юридичного факультету,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,

м. Чернівці, Україна

Грекул-Ковалик Т.А.,

кандидатка юридичних наук,

асистентка кафедри теорії права та прав людини

юридичного факультету,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,

м. Чернівці, Україна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ НАУКИ В ЧЕРНІВЕЦЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ В 1918–1940 РР.

Історично становлення та розвиток блоку кримінально-правових наук на юридичному факультеті Чернівецького університету закладено в австрійський період і тісно пов'язано з усесвітньо відомими науковцями, серед яких: Ганс Гросс, Карл Гіллер, Адольф Ленц, Франц Екснер. Але міжнародно-політичні події 1918 р., які дали можливість Румунії анексувати в листопаді Буковину, стали причиною занепаду заснованих раніше наукових шкіл.

Румунська анексія Буковини та румунізація освіти стала причиною масового звільнення професорського-викладацького складу та заміни вакантних посад представниками румунських університетів. Вони не були зацікавлені у продовженні австрійсько-буковинських традицій розвитку правничих шкіл, тому мало цьому сприяли.

Навчальний процес був організований за зразком юридичних факультетів провідних румунських університетів (Бухарестського, Ясського).

Кожен рік навчання мав свою програму курсів. Цикл кримінально-правових дисциплін викладалися на другому та третьому році навчання ліценціатів. Так, на другому році навчання викладалося кримінальне право Румунії, а програма третього року навчання передбачала криміналістику та судову медицину [1, art. 7].

З уведенням чотирирічного терміну навчання в 1933 р. програма навчальних курсів для ліценціатів дещо змінилася. Зокрема, на першому курсі почали викладати вступ до кримінального права та юридичну психологію, а на четвертому - кримінологію [2, р. 337; 3, pp. 172–173].

Наступні роки навчання ліценціатів дублювали програму курсів «трирічного терміну навчання».

Блок кримінально-правових дисциплін також викладали в докторантурі. Студенти докторату юридичної секції на першому році навчання вивчали порівняльне кримінальне право та кримінологію.

Тижневе навантаження на різних курсах із «Кримінального права Румунії» та «Кримінології» складало по 5 год. на тиждень, серед яких 3 години лекційних і 2 практичних (1937–1938 навчальний рік).

У міжвоєнний період на юридичному факультеті блок кримінально-правових дисциплін забезпечували: професор Константін Редулеску (кримінологія, порівняльне кримінальне право, юридична психологія [4, р. 104–106]), професор Іоан Ґіцеску (кримінальне право, комерційне кримінальне право, кримінологія), професор Константін Ісопеску-Ґрекул (кримінальне право, кримінальний процес), професор Іон Редулеску (порівняльне кримінальне право, кримінологія) [5, р. 49–53].

Знанням спеціалістом з кримінального та кримінально-процесуального права був буковинець Константін Ісопеску-Ґрекул (до 1913 р. – Constantin Ritter). Народився він у Чернівцях у 1871 р. Після здобуття правничої освіти і проходження короткої адвокатської практики вступив до магістратури, потім попрацював на посадах прокурора та радника крайового трибуналу. У 1897 р. став доктором права у Чернівцях. Спеціалізацію пройшов у Відні, Лейпцигу, Берліні та Гейдельберзі [4, р. 111].

Повернувшись на батьківщину у 1906 р., склав професійний екзаме́н на приват-доцента Чернівецького університету, а через три роки отримав звання професора (1909 р.) [7, с. 3]. К. Ісопеску-Ґрекул став першим румуном серед викладачів юридичного факультету Чернівецького університету.

Під час налагодження дипломатичних відносин з Австрією (наприкінці 1919 р.) румунський уряд іменував К. Ісопеску-Ґрекула королівським комісаром і призначив амбасадором у Відні [8, с. 4].

У 1924 р. К. Ісопеску-Ґрекул знову повернувся на Буковину і продовжив займатися академічною та політичною діяльністю (у 1928 р.

був обраний депутатом Чернівецької міської ради, у 1932–1933 рр. - отримав сенаторський мандат).

Обрання К. Ісопеску-Грекула в 1930 р. ректором Чернівецького університету терміном на три роки дало йому можливість отримати у 1933 р. звання «*doctor honoris causa*» за значні заслуги та вагомий внесок у науку, навчальну та політичну діяльність.

Науковець був шанованою у краї людиною. Друзі, колеги, рідні та знайомі називали його «дядьком Такіцою». Особливою повагою користувався у студентів, які переводилися з юридичного факультету Клуж. Молоде покоління юристів характеризувало його як освічену та доброзичливу людину, на відміну від їхнього викладача професора Траяна Попи. Під час переведення з інших юридичних факультетів до Чернівецького, академрізницю з кримінального права складали саме у професора К. Ісопеску-Грекула.

До кінця свого життя К. Ісопеску-Грекул займався викладацькою, політичною та громадсько-просвітницькою роботою. Помер К. Ісопеску-Грекул 29 березня 1938 р. у Чернівцях.

Відомим фахівцем із кримінально-правових наук був Константін Редулеску. Він народився 2 січня 1872 р. в Бухаресті. Отримавши ступінь доктора права у Брюсселі (Бельгія), був заступником генерального директора Бухарестської пенітенціарної установи, заступником прокурора, згодом – суддею, а з 1894 р. – адвокатом. Академічну кар'єру розпочав на правничому факультеті Бухарестського університету (викладав кримінологію, кримінальне право та процес).

З 1 жовтня 1920 р. К. Редулеску став штатним професором криміналістики у Чернівцях. Він обирався деканом факультету чотири рази поспіль (з 1921 р. по 1925 р.) [5, р. 53]. 23 червня 1926 р. обраний членом університетського сенату [9, р. 15].

У 1936–1937 навчальному році професор К. Редулеску отримав запрошення читати лекційні курси на юридичному факультеті Ясського університету (міжуніверситетський обмін викладачами на той час відповідав вимогам румунського законодавства про вищу освіту).

К. Редулеску був чи не найбагатшим професором Чернівецького університету. Будучи представником Бухарестської правничої школи, зверхньо ставився до представників буковинської академічної правничої спільноти. Зі слів його сучасників (Е. Тарангула): «був честолюбним, зухвалим, зарозумілим і не терпів інакодумців та тих, хто виступав проти

його амбіцій». Він також займався адвокатською діяльністю, маючи адвокатську контору в центрі міста (певний час був деканом асоціації адвокатів Буковини) [5, р. 55].

Як викладач К. Редулеску мало уваги приділяв теоретичній складовій, роблячи акцент на практичних аспектах. Курси кримінології та пенітенціарного законодавства викладалися в формі обговорення різних випадків і практичних казусів. Приваблива форма викладання була оцінена його опонентами. Особливо це стосувалося курсу «Кримінології» та характеристики кримінологічних теорій представників італійської школи Ломброзо, Гарофалло, Енріко Феррі.

До кінця життя професор К. Редулеску займався науково-педагогічною діяльністю. Видав курси лекцій з кримінології, кримінального права та кримінального процесу, кримінального порівняльного права [462, р. 113].

Для підготовки студентів до семінарських занять професорами факультету видавалися підручники, методичні рекомендації тощо. Варто відзначити, що найбільше такого роду публікацій стосувалися саме блоку кримінально-правових наук. Так, К. Редулеску розробив науково-методичний двотомник «Кримінальне право і кримінологія для юридичного факультету у Чернівцях», «Курс кримінології, науки і тюремного законодавства», «Курс кримінального права і кримінальні процедури», «Курс кримінального права і криміналістики» [6]. У фондах бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича зберігається науково-методичний двотомник К. Редулеску «Кримінальне право і кримінологія для юридичного факультету у Чернівцях» (1922 р.), а також кілька праць з кримінально-порівняльного права.

З його ініціативи організовувалися зустрічі з провідними зарубіжними вченими задля підвищення фахової майстерності викладачів факультету. Протягом останнього року життя він тяжко захворів і не з'являвся на роботі Помер К. Редулеску 3 січня 1938 р.

Отже, розвиток кримінально-правової науки в Чернівецькому університеті у 1918–1940 рр. можна охарактеризувати як боротьбу світоглядів у пошуку шляхів продовження найліпших австрійських традицій у викладанні блоку кримінально-правових дисциплін, спадщина якої і по сьогоднішній день є актуальною та джерелом для обговорень і подальших досліджень.

Література:

1. Regulament Facultății de drept din Cernăuți / Anuarul Universității din Cernăuți. Anul de studii 1925–1926. Cernăuți: Editura Universității, 1927. 200 p.
2. Anuarul Universității din Cernăuți. Anul de studii 1933/1934–1934/1935–1935/1936. Cernăuți: Institutul de arte grafice „Glasul Bucovinei», 1937. 429 p.
3. Anuarul Universității din Cernăuți. Anul de studii 1937–1938. Cernăuți: Institutul de arte grafice „Glasul Bucovinei», 1938. 455 p.
4. Universitatea din Cernăuți în peridoda interbelică. Mircea Grigoroviță. Suceava: Mușatinii, 2005. 290 p.
5. Amintiri /Erast Tarangul; vol. îngrijit de Radu Florian Bruja, Lucian Nastasă-Kovács. - Cluj-Napoca : Editura Școala Ardeleană; București : Eikon, 2016.- 201 p.
6. Rădulescu C. Curs de drept penal și chestiunii de criminology ținut la Facultatea juridică din Cernăuți. P. 2. Cernăuți, 1922. 501 p.
7. Віче чернівецької української академічної молоді. Буковина (Чернівці). 1909. № 256. С. 3.
8. Відомості з усього світу: К. Ісопеску-Грекул – королівський комісар. Голос Буковини. 1919. № 45. С. 4.
9. Anuarul Universității din Cernăuți. Anul de studii 1926/1927–1927/1928. Cernăuți: Editura Universității, 1928. 286 p.

Швидка А.С.,

староста с. Мишурич Ріг

Верхньодніпровської міської ради,

м. Верхньодніпровськ, Україна

ОКРЕМІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ ДЕКЛАРУВАННЯ НЕДОСТОВІРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

На сьогоднішній день питання протидії корупції, корупційним злочинам та проведення різноманітних антикорупційних заходів залишається надзвичайно актуальними та є предметом постійної і пильної уваги міжнародного співтовариства. І надзвичайно важливим в цих аспектах є вплив ролі держави, законодавчих органів на вдосконалення